

МОНГОЛ УЛС ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

20 ¹⁹ он ⁰² дугаар
сарын ¹⁹-ны өдөр

Дугаар ^{ХЭГ} /384

Улаанбаатар-12
Утас: 260817
Факс: 976-11-310011

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН
Б.ПҮРЭВДОРЖ ТАНАА

Асуулгын хариу хүргүүлэх тухай

Олон улсын валютын сангийн “Өргөтгөсөн санхүүжилтийн хөтөлбөр”-ийг Монгол Улсын Засгийн газар хэрэгжүүлж байгаатай холбогдуулан уг хөтөлбөрийн хэрэгжилт, үр дүнгийн талаар Монгол Улсын Ерөнхий сайдад хандаж тавьсан асуулгын хариуг Танд үүгээр хүргүүлж байна.

Хүлээн авч танилцана уу.

Хавсралт: 8 хуудастай.

Монгол Улсын сайд,
Засгийн газрын Хэрэг
эрхлэх газрын дарга

Л.ОЮУН-ЭРДЭНЭ

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН Б.ПҮРЭВДОРЖООС МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД У.ХҮРЭЛСҮХЭД ХАНДАЖ ТАВЬСАН АСУУЛГЫН ХАРИУ

Асуулга 1. ОУВС гол анхаарлаа хандуулдаг эдийн засгийн үзүүлэлт болох төлбөрийн тэнцэл, гадаад өр, төсвийн алдагдлын хэмжээ зэрэг макро үзүүлэлтүүд хөтөлбөр хэрэгжсэн 2 жилд ямар үр дүнд хүрсэн талаар тодорхой тайлан ирүүлэх.

Хариулт. 2018 оны 3 дугаар улирлын байдлаар эдийн засгийн өсөлт 6.4 хувьд хүрсэн нь Монгол Улсын Засгийн газар, ОУВС-тай хамтран хөтөлбөр хэрэгжүүлж эхэлснээс хойш хамгийн өндөр өсөлт үзүүлээ. Экспорт болон гадаадын шууд хөрөнгө оруулалт өсөж, Засгийн газар арилжааны банкнаас зээл авахаа зогсоосон нь хувийн хэвшилд олгох зээлийг нэмэгдүүлж, эдийн засгийн өсөлтөд зэрэг нөлөө үзүүлээ. Эдийн засгийн өсөлтийн дүнд хөдөлмөр эрхлэлт нэмэгдэж, ажилгүйдлийн түвшин сүүлийн 3 жилийн хугацаанд хамгийн бага түвшинд буюу 6.9 (2018 оны 3 дугаар улирал) хувьд хүрч, өрхийн орлого 15 хувиар өслөө.

Төсвийн сахилга бат 2012-2016 оны үед алдагдаж, Монгол Улс олон төсөвтэй болсноор төсвийн алдагдал ихээхэн хэмжээгээр нэмэгдэж байсан. Тухайлбал, төсвийн гадуурх үйл ажиллагааг оруулан тооцвол 2016 онд төсвийн алдагдал 4.2 их наяд төгрөг буюу ДНБ-ий 17.5 хувьд хүрээд байсан. Харин 2018 оны урьдчилсан гүйцэтгэлээр нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн тэнцэл 11.9 тэрбум төгрөгийн ашигтай гарлаа.

Монгол Улсын Засгийн газар ОУВС-тай хамтран “Өргөтгөсөн санхүүжилтийн хөтөлбөр” хэрэгжүүлж эхэлснээс хойш төсвийн тэнцэл 2018 онд 11.9 тэрбум төгрөгийн ашигтай гарч, Fitch, Moody’s, S&P зэрэг олон улсын зээлжих зэрэглэл тогтоогч байгууллагуудаас Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийг тус тус нэг түвшин нэмэгдүүллээ. Мөн зээлийн үндсэн болон хүүгийн төлбөрт 6.5 их наяд төгрөг төлсөн, үүнээс 2018 онд 3.7 их наяд төгрөгийг төллөө. 2018 онд өндөр хүүтэй дотоод бонд гаргаагүй, нийт 2.1 их наяд төгрөгийн дотоод бондын үндсэн болон хүүгийн төлбөр төлж, 500 сая ам.долларын Чингис болон 1 тэрбум юанийн Дим сам зэрэг гадаад бондуудыг төлж барагдуулж, Засгийн газрын өр (ӨҮЦ)-ийг ДНБ-ий 61 хувь хүртэл бууруулаад байна.

Хүснэгт 1. Монгол Улсын макро эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлтүүд

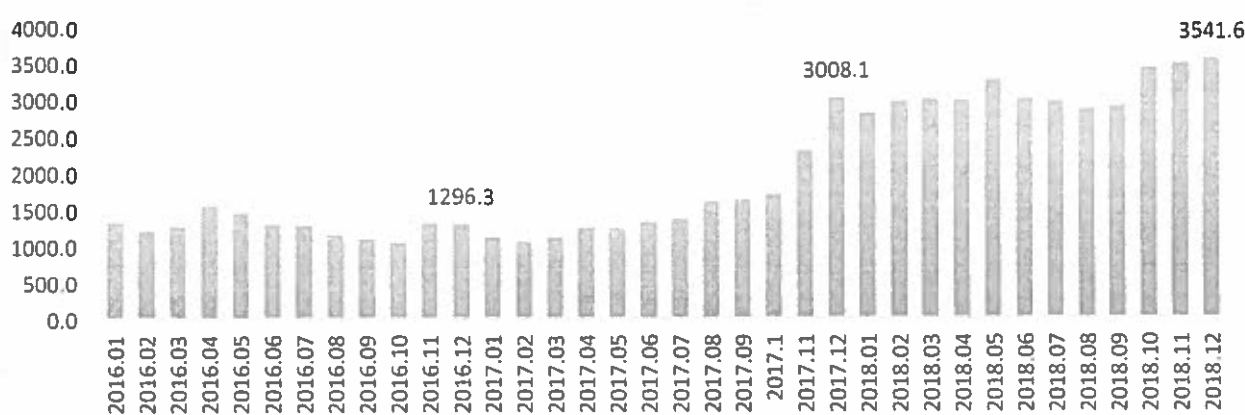
Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2017.II	2017.IV	2018 урьд.
Эдийн засгийн өсөлт	хувь	5.3	5.3	6.4*
Ажилгүйдлийн түвшин	хувь	9.6	8.8	6.9*
Төлбөрийн тэнцэл	сая ам.доллар	-74	1,459.9	-141
Гадаад валютын нөөц	сая ам.доллар	1,319.4	3,008.1	3,541.6
Засгийн газрын нийт өр	тэрбум төг	20,786.2	22,751.6	21,081.8
Төсвийн тэнцвэржүүлсэн тэнцэл	тэрбум төг	-740.6	-1,741.9	11.9

* 2018 оны 3 дугаар улирал

Гадаад валютын улсын нөөц 2017 оны 2 дугаар сарын байдлаар 1 тэрбум ам.доллар хүртэл буурч, гадаад бондуудын эргэн төлөлтийн хугацаа дөхөж, төгрөгийн ханш унаж, ам.доллар 2485.4 төгрөгтэй тэнцэж байсан. Иймд Монгол Улсын Засгийн газар ОУВС-тай хамтарч Өргөтгөсөн санхүүжилтийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, энэ хүрээнд гадаад валютын улсын нөөцийг нэмэгдүүлж, гадаад бондуудын томоохон төлбөрүүдийг валютын нөөцөд дарамт багатай, эдийн засагт эмзэг байдал үүсгэлгүйгээр дахин санхүүжүүлсэн.

Хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлж, макро эдийн засгийн тогтвортой орчин бүрдүүлснээр хөрөнгө оруулагчдын итгэл сэргэж 2018 онд гадаадын шууд хөрөнгө оруулалт 26.9 хувиар өссөн. Монголбанкны алт худалдан авалт 2018 онд түүхэн дээд хэмжээнд буюу 21.9 тн-д хүрч, гадаад валютын улсын нөөц 3.5 тэрбум ам.доллар буюу импортын 7.2 сарын хэрэгцээг хангах түвшинд хүрлээ.

Зураг 1. Гадаад валютын улсын нөөц, сая ам.доллар

Асуулга 2. ОУВС-гийн онилдог гол үзүүлэлт болох төлбөрийн тэнцэл 2018 оны эхний 9 сард 475.3 сая ам.долларын алдагдалтай гарч, өмнөх оны мөн үеэс 677.2 сая ам.доллараар өслөө. Ийнхүү төлбөрийн тэнцэл алдагдалтай гарсанд Засгийн газрын алдаа байгаа эсэх талаар

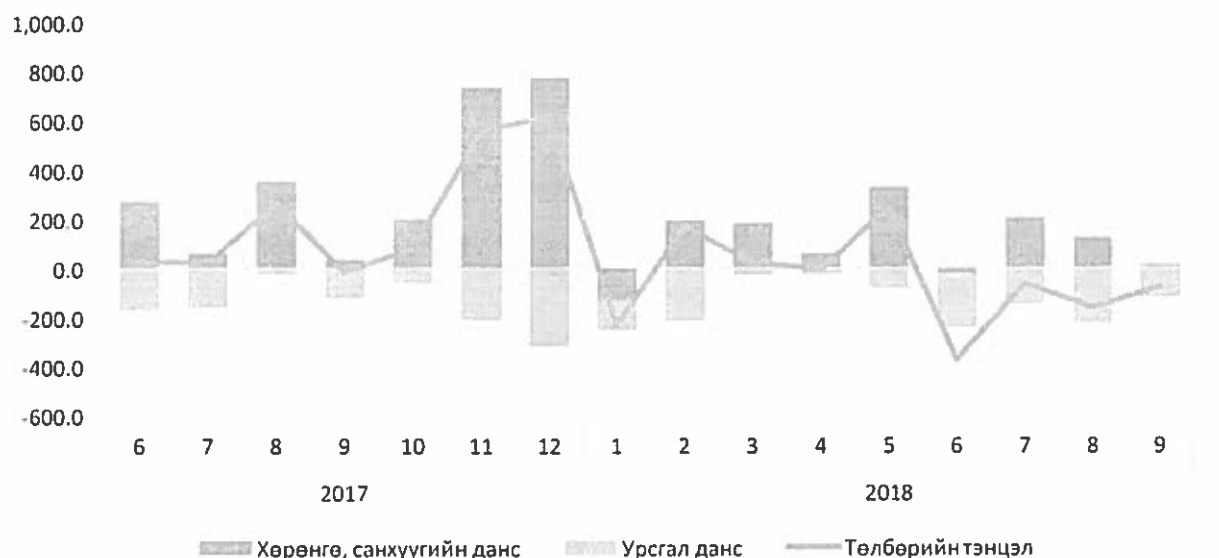
Хариулт. Төлбөрийн тэнцэл 2018 оны эхний 9 сарын байдлаар 475.3 сая ам.долларын алдагдалтай гарахад урсгал дансны алдагдал өнгөрсөн оны мөн үеэс 1.1 дахин нэмэгдэж 1.2 тэрбум ам.долларын алдагдалтай, хөрөнгө ба санхүүгийн данс өмнөх оны мөн үеэс 4.6 хувиар нэмэгдэж 1.0 тэрбум ам.долларын ашигтай гарсан нь нөлөөлсөн.

Нэгт, эдийн засгийн идэвхижил сэргэсэнтэй холбоотойгоор гадаадын шууд хөрөнгө оруулалт 2018 оны 9 сард өмнөх оны мөн үеэс 35 хувийн өсөлт үзүүлсэн, нийт зээлийн үлдэгдэл өмнөх оны мөн үеэс өссөн 21.8 хувиар өссөний үр дүнд импорт 39.3 хувиар өссөн урсгал дансны алдагдал нэмэгдэхэд голлон нөлөөлсөн байна.

Хоёрт, 2017 оны 3 дугаар сард 600 сая ам.долларын Хуралдай бонд, 2017 оны 10 дугаар сард 800 сая ам.долларын Гэрэгэ бондыг гадаад зах зээлд амжилттай арилжаалсан нь санхүүгийн дансны орох урсгалыг нэмэгдүүлсэн бол 2018 онд Засгийн

газар төсөв санхүү, мөнгөн хөрөнгийн оновчтой удирдлагыг тууштай хэрэгжүүлэх замаар өрийн тогтвортой байдлыг бүрдүүлж, дунд хугацаанд өрийн үйлчилгээний зардлыг бууруулах, төсөвт учруулах ачааллыг жигдлэх бодлогыг хэрэгжүүлсний үр дүнд Хариулт 1-д дурьдсанчлан Засгийн газрын өр (ӨҮЦ)-ийг ДНБ-ий 61 хувь хүртэл бууруулсан.

Зураг 2. Төлбөрийн тэнцэл, тухайн сараар, сая ам.доллар

Хэдийгээр төлбөрийн тэнцэл 2018 оны урьдчилсан гүйцэтгэлээр 141.2 сая ам.долларын алдагдалтай гарсан ч гадаад валютын улсын нөөц 2018 оны эцэст 3.5 тэрбум ам.долларт хүрч, өмнөх оноос 18 хувиар, Өргөтгөсөн санхүүжилтийн хөтөлбөр хэрэгжиж эхэлснээс хойш 1.9 дахин нэмэгдсэн байна.

Гадаад худалдаа (СИФ) нөхцлөөр нийт бараа эргэлт 2018 оны урьдчилсан гүйцэтгэлээр 12.9 тэрбум ам.доллар болж, 2017 оноос 22.5 хувиар өссөн бол гадаад худалдааны тэнцэл 1,153.7 сая ам.долларын ашигтай гарлаа.

Монгол Улс 2018 онд 7.0 тэрбум ам.долларын бараа, түүхий эд экспортолсон нь 2017 оноос 13.4 хувиар өссөн байна. Уг өсөлтөд нүүрс, төмрийн хүдэр, жонш, зэс зэрэг уул уурхайн бүтээгдэхүүний экспорт өссөн нь голлон нөлөөлсөн. Монгол Улсын Ерөнхий сайд У.Хүрэлсүхийн БНХАУ-д хийсэн айлчлалын үр дүнд нүүрсний экспортын хэмжээг нэмэгдүүлж, Монгол Улс түүхэндээ анх удаа 36.3 сая тонн нүүрс экспортолсон байна.

Мөн эдийн засгийн идэвхжил нэмэгдсэнтэй холбоотойгоор дизелийн түлш, машин, механик тоног төхөөрөмж, төмөрлөг бүтээгдэхүүн, бүх төрлийн автомашин, хүнсний зүйлсийн импорт нэмэгдсэнээр 2018 онд нийт 5.9 тэрбум ам.долларын бараа, түүхий эд импортолсон нь 2017 оноос 35.5 хувиар өсжээ.

ОУВС-ийн Өргөтгөсөн санхүүжилтийн хөтөлбөрийн хүрээнд төлбөрийн тэнцлийг сайжруулах болон төсвийн дэмжлэгийн эх үүсвэрүүдийг хөгжлийн түнш байгууллагуудаас авч ашиглаж байгаа нь гадаад валютын улсын нөөцийг

нэмэгдүүлэхэд чухал нөлөөг үзүүллээ. Хөтөлбөрийн хүрээнд тохиролцсон арга хэмжээнүүдийг амжилттай хэрэгжүүлснээр гадаад валютын улсын нөөц дунд хугацаанд нэмэгдэх төлөвтэй байна.

Асуулга 3. Монгол Улсын нийт гадаад өр 2016 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдрийн байдлаар 24.3 тэрбум ам.доллар байсан бол 2018 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдрийн байдлаар 27.9 тэрбум ам.долларт хүрч 3.6 тэрбум ам.доллараар, харин Засгийн газрын өр энэ хугацаанд 4 их наяд 471 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдээд байна. Мөн Төв банкны үнэт цаас 4 их наяд 371 тэрбум төгрөгөөр өссөн байна. Ийнхүү Монгол Улсын нийт өр төдийгүй Засгийн газрын өр нэмэгдэж байгаа учир шалтгааны талаар

Хариулт. Монгол Улсын нийт гадаад өрийн статистикийг Монголбанкнаас Олон Улсын Валютын сангийн Төлбөрийн тэнцлийн 6-р аргачлалын дагуу боловсруулан олон нийтэд мэдээлдэг.

Монгол Улсын нийт гадаад өр 2016.06.30-ны байдлаар 24.3 тэрбум ам.доллар байсан бол 2018.09.30-ны өдөр 27.9 тэрбум ам.долларт хүрсэн.

Хүснэгт 2. Монгол Улсын нийт гадаад өр /сая ам.доллараар/

Үзүүлэлт	2016/06/30	2018/09/30	Зөрүү
Засгийн газар	4,786	7,024	2,238
Төвбанк	1,758	1,996	238
Хадгаламжийн байгууллага (Төв банкнаас бусад)	2,216	2,299	83
Бусад салбарууд (МУХБ болон бусад)	8,304	7,753	(551)
Шууд хөрөнгө оруулалт: Компани хоорондын зээллэг	7,196	8,840	1,644
Нийт гадаад өр	24,260	27,911	3,652

Монгол Улсын нийт гадаад өр 2016 оны 6 дугаар сараас 2018 оны 9 дүгээр сарын хооронд нийт 3.6 тэрбум доллараар өссөн үзүүлэлттэй байна. Үүнд: Засгийн газрын гадаад өр 2,238 сая ам.доллар, төв банкны гадаад өр 238 сая ам.доллар, төв банкнаас бусад хадгаламжийн байгууллагуудын гадаад өр 83 сая ам.доллар, гадаадын шууд хөрөнгө оруулалт 1,644 сая ам.доллараар тус тус өссөн бол бусад салбаруудын гадаад өр 551 сая ам.доллараар буурсан байна.

Олон Улсын Валютын сангийн Гадаад секторын статистик боловсруулах Төлбөрийн тэнцлийн 6 дугаар аргачлалын дагуу Засгийн газрын гадаад өрд гадаад зээл, гадаад үнэт цаас, гадаадын хөрөнгө оруулагчдын эзэмшиж байгаа дотоод үнэт цаасны хэмжээ тус тус ордог бол Монгол Улсын хөгжлийн банкны гадаад өр төлбөр Бусад салбарууд хэсэгт бүртгэгддэг. Засгийн газрын гадаад өрийн 2,238 сая ам.долларын өөрчлөлтийн задаргааг дор дурдсан хүснэгтэд харуулав.

Хүснэгт 3. Засгийн газрын гадаад өр (ОУВС-ын Төлбөрийн тэнцлийн 6-р аргачлал), сая ам.доллараар

Засгийн газар	2016/06/30	2018/09/30	Зөрүү
Гадаад үнэт цаас (Зах зээлийн үнэлгээгээр)	1,999	2,976	977
Үүнээс:			
“Чингис” (500.0 сая ам.доллар)	488	0	-488

"Чингис" (1.0 тэрбум ам.доллар)	828	969	141
"Дим сам" (161.2 сая ам.доллар)	154	0	-154
"Мазаалай" (500.0 сая ам.доллар)	528	567	39
"Хуралдай" (600.0 сая ам.доллар)		660	660
"Гэрэгэ" (800.0 сая ам.доллар)		780	780
Дотоод үнэт цаас эзэмшигч гадаад иргэд	44	31	-13
Хуримтлагдсан хүү	21.7	62	40
Гадаад зээл	2,722	3,956	1234
НИЙТ	4,786	7,024	2238

Засгийн газрын гадаад үнэт цаас 977 сая ам.доллар, гадаад зээлийн хэмжээ 1,234 сая ам.доллараар тус тус нэмэгдэж, гадаадын хөрөнгө оруулагчдын эзэмшиж байгаа дотоод үнэт цаасны хэмжээ 13 сая ам.доллараар буурсан байна.

Засгийн газрын гадаад үнэт цаасны хэмжээ 977 сая ам.доллараар нэмэгдсэн нь Засгийн газрын зүгээс 2017 онд 600.0 сая ам.долларын "Хуралдай" үнэт цаас, 800.0 сая ам.долларын "Гэрэгэ" үнэт цаасыг арилжаалсантай холбоотой. Мөн 2012 онд арилжаалсан Монгол Улсын Хөгжлийн банкны 580.0 сая ам.долларын "Евро" үнэт цаас, 500.0 сая ам.долларын "Чингис" үнэт цаас болон 2015 онд арилжаалсан 1.0 тэрбум юанийн үнэт цаас (161.2 сая ам.доллар)-ыг төсөв болон эдийн засаг, макро орчинд ямар нэг ачаалал, дарамт үүсгэлгүйгээр бүрэн төлж барагдуулсан. Энэхүү төлж барагдуулсан "Чингис" үнэт цаас, "Евро" үнэт цаасны хөрөнгийг Монгол Улсын Хөгжлийн банкаар дамжуулан төсвөөс гадуур зарцуулсан байна.

Монголбанкнаас нийтлэн гаргадаг Монгол Улсын нийт гадаад өрийн статистикт тооцоолон гаргаж буй Засгийн газрын гадаад өрийн өсөлтийн 179 сая ам.доллар нь Засгийн газрын гадаад үнэт цаасны зах зээлийн үнэлгээний өсөлтөөс бий болсон бөгөөд энэ нь Засгийн газрын төлөх төлбөрийг нэмэгдүүлэхгүй, зөвхөн ОУВС-ын стандартын дагуу бүртгэсэнтэй холбоотой юм.

Засгийн газрын нийт өр 2016.06.30-ны байдлаар 16,612.5 тэрбум төгрөг байсан бол 2019.06.30-ны өдөр 21,437.5 тэрбум төгрөг болж 4,825.0 тэрбум төгрөгөөр өссөн үзүүлэлттэй байна. Үүнд: Засгийн газрын дотоод өр 1,585.8 тэрбум төгрөгөөр буурсан, Засгийн газрын гадаад өр 7,864.7 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдсэн, Засгийн газрын баталгаа 1,454.0 тэрбум төгрөгөөр буурсан байна. Засгийн газрын гадаад өр дараах шалтгааны улмаас 7,864.7 тэрбум төгрөгөөр өссөн. Үүнд:

- Засгийн газрын гадаад өр ам.доллар (USD), зээлжих тусгай эрх (SDR), евро (EUR), иен (JPY), вон (KRW), кувейт динар (KWD), дирхам (AED) гэсэн 7 валютаас бүрддэг. Эдгээр валюттай харьцах төгрөгийн ханш суларснаас болж гадаад үнэт цаасны үлдэгдэл 1,449.3 тэрбум төгрөгөөр, гадаад зээл үлдэгдэл 1,868.6 тэрбум төгрөгөөр, нийт 3,317.9 тэрбум төгрөгөөр өссөн байна.
- Мөн гадаадын хөнгөлөлттэй зээлийн ашиглалт нэмэгдсэнээс шалтгаалсан байна. Тодруулбал: Монгол Улсын Засгийн газар 2016 оны 6 дугаар сараас 2018 оны 9 дугаар сарын хооронд хөтөлбөрийн зээлийн хүрээнд 706.0 сая ам.доллар, төслийн зээлийн хүрээнд 611.1 сая ам.доллар нийт 1,412.0 сая ам.доллар авч ашигласан. Гадаад төслийн хөнгөлөлттэй зээлээр хэрэгжиж буй төсөл арга, хэмжээ нь төсөвт тусгагдан, хөрөнгө оруулалт, бүтээн байгуулалтад

зарцуулагдаж байна. Томоохон ашиглалт гарсан төслүүдээс дурдвал Улаанбаатар хотын Олон Улсын нисэх онгоцны шинэ буудал барих төслийн санхүүжилтэд 191.3 сая ам.доллар, Баруун бүсийн босоо тэнхлэгийн авто замыг хөгжүүлэх, хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөрт 46.7 сая ам.доллар, Баянхонгор-Байдрагийн гүүр чиглэлийн 129.4 км авто зам барих төсөлд 29.7 сая ам.доллар, Тосонцэнгэл-Улиастай чиглэлийн 114 км авто зам барих төсөлд 27.7 сая ам.доллар, Улаанбаатар-Мандалговь цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станц барих төсөлд 33.6 сая ам.долларыг тус тус зарцуулаад байна.

Асуулга 4. 2019 оны нэгдсэн төсвийн алдагдал 1 их наяд 913 тэрбум төгрөг байхаар тооцож оруулж ирснийг багасгах боломж байсан эсэх талаар,

Хариулт. ОУВС-ийн "Өргөтгөсөн санхүүжилтийн хөтөлбөр"-ийн үр дүнд төсвийн алдагдал 2016 онд 4.3 их наяд төгрөг байсныг 2017 онд 2.6 их наяд төгрөг, 2018 онд 2.4 их наяд төгрөг, 2019 онд 1.9 их наяд төгрөг болгон үе шаттайгаар бууруулах арга хэмжээг авч байна. Төсвийн сахилга батыг нэмэгдүүлж, төсөвт тодотгол хийхгүй байснаар 2018 онд төсвийн алдагдлыг нөхөх зориулалтаар гадаад, дотоод үнэт цаас гаргаагүй бөгөөд үүний үр дүнд зээлийн үйлчилгээний төлбөр 2019 онд түүхэндээ анх удаа өмнөх оноос 285.2 тэрбум төгрөгөөр буураад байна.

2019 оны төсвийн нийт зарлагын 71 хувийг урсгал зарлага эзэлж буй бөгөөд үүний 27 хувийг цалин хөлс, 41 хувийг тэтгэвэр тэтгэмж, татаас, 11 хувийг зээлийн хүүгийн төлбөр, үлдсэнийг нь бараа, үйлчилгээний бусад зардал эзэлж буй юм. 2019 оны төсөвт зөвхөн онцгой байдал, эрүүл мэнд, боловсролын салбарын шинэ хөрөнгө оруулалттай холбоотой орон тоо, урсгал зардлыг тусгасан бөгөөд тээвэр шатахуун, халаалт, гэрэл цахилгаан, интернет, шуудан холбоо, бичиг хэрэг, эд хогшлын зардал гэх мэт бусад бүх зардлыг 2018 оны түвшнээс нэмэгдүүлэхгүйгээр төлөвлөсөн. Үүнээс гадна зөвхөн статистик, хүн ам зүйн өөрчлөлтөөс шалтгаалан нэмэгдэх нийгмийн хамгаалал, боловсрол, эрүүл мэндийн зардлыг тусгасан бөгөөд төсөвт өндөр ачаалал үзүүлэх үр дагавартай шинээр батлагдах хуулиудын хэрэгжилтийг хойшлуулсан.

"Төсвийн тогтвортой байдлын тухай" хуулиар 2019 оны төсвийн алдагдал ДНБ-ий - 6.9 хувь байх ёстой бөгөөд батлагдсан төсвөөр төсвийн алдагдлыг ДНБ-ий -5.4 хувь байхаар тусгаж төсвийн тусгай шаардлагаас даруй 1.5 пунктээр сайжруулсан. Цаашид төсвийн алдагдлыг үе шаттай бууруулж, төсвийн сахилга батыг чанд мөрдүүлэн Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн дагуу Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн тэнцлийг 2023 оноос хоёр хувиас илүүгүй алдагдалтай, эсхүл ашигтай байх зарчмыг баримтлан ажиллана.

Асуулга 5. Сүүлийн саруудад ам.долларын эсрэг төгрөгийн ханш эрчимтэй суларч, Монголбанк 2018 онд нийтдээ 1.4 тэрбум ам.долларын интервенци хийсэн боловч төгрөгийн ханшийн огцом хэлбэлзлийг бууруулж чадахгүй хяналтаа бүрэн алдаад байна. Мөн инфляц 2018 оны урьдчилсан дүнгээр Улаанбаатар хотод хоёр оронтой тоонд хүрч эхэллээ. Ийнхүү ОУВС анхаарлаа хандуулдаг гол үзүүлэлтүүд туйлын тааруу байгаад Засгийн газрын үйл ажиллагаа нөлөөлж байгаа эсэх талаар

Хариулт. Монгол Улс ОУВС-тай хамтран өмнө нь 5 удаа хөтөлбөр хэрэгжүүлсэн байдаг. 2017 оны 5 дугаар сараас хэрэгжүүлж эхэлсэн энэхүү “Өргөтгөсөн санхүүжилтийн хөтөлбөр”-ийн үр дүнд Монгол Улсад үүсээд байсан өр төлбөрийг барагдуулах, эдийн засгийн хүндрэлийг даван туулахад бодитой ахиц дэвшил гаргасныг хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хийсэн 6 удаагийн үнэлгээ, ажлын хэсгийн дүгнэлт харуулж байна.

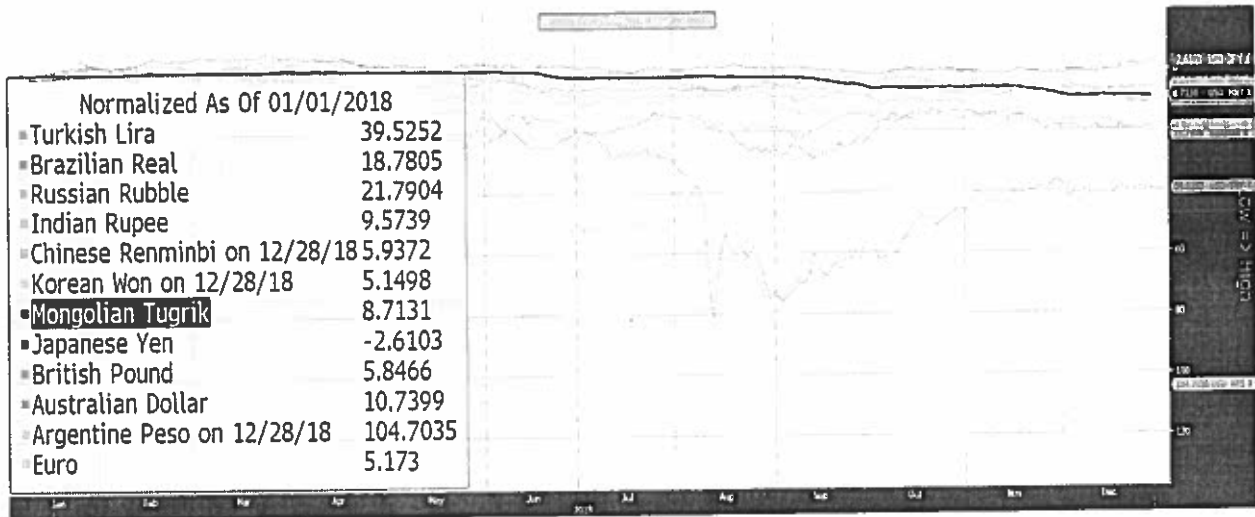
Засгийн газар, Монголбанкнаас макро эдийн засгийн бодлогуудыг харилцан уялдаатайгаар оновчтой хэрэгжүүлсний үр дүнд валютын ханш бусад хөгжиж байгаа орнуудтай харьцуулахад бага хэмжээгээр буюу 2018 оны эхнээс эцэс хүртэл төгрөг ам.долларын эсрэг 8.7 хувь, БНХАУ-ын юаний эсрэг 3.4 хувиар суларсан бол ОХУ-ын рублийн эсрэг 9.9 хувиар чангарсан үзүүлэлттэй байна.

Монгол Улсын эдийн засаг сэргэж байгаа ч гадаад орчны тодорхой бус байдал нэмэгдэж, төгрөгийн ханш огцом сулрахад нөлөөлсөн 3 үндсэн шалтгаан байна.

- 1. Томоохон эдийн засагтай орнуудын хооронд үүссэн тарифын асуудлууд, гадаад худалдааны бодлогын өөрчлөлтөөс үүдэлтэй тодорхой бус байдал нэмэгдсэн.** Үүнд: АНУ болон БНХАУ-ын хооронд сүүлийн үед үүсээд байгаа худалдааны маргаан, тарифын асуудал нь дэлхийн эдийн засаг, санхүүгийн зах зээлийн төлөв байдалд тодорхойгүй байдлыг үүсгэж байна. Энэ нь улмаар санхүүгийн зах зээлд оролцогч, хөрөнгө оруулагч нарын дунд болгоомжлол үүсгэж байна;
- 2. АНУ-ын эдийн засгийн үзүүлэлтүүд сайн байгаатай холбогдуулан Холбооны нөөцийн сангаас бодлогын хүүгээ нэмэгдүүлсээр байгаа нь ам.долларын өгөөжийг нэмэгдүүлж байна.** АНУ-ын Холбооны нөөцийн сан 2018 он гарснаас хойш бодлогын хүүгээ 4 удаа нэмэгдүүлэх шийдвэрийг гаргасан бөгөөд 2018 оны 3 дугаар сарын 21-нд 1.5 хувиас 1.75 хувь, 2018 оны 6 дугаар сарын 13-нд 1.75 хувиас 2.00 хувь, 2018 оны 9 дүгээр сарын 26-нд 2.00 хувиас 2.25, 2018 оны 12 дугаар сарын 19-нд 2.5 хувь болгож тус тус нэмэгдүүлээд байгаа ба 2019 онд 3 хувьд хүргэж болзошгүй төлөвтэй байна. Ийнхүү бодлогын хүүгээ нэмэгдүүлж байгаа шийдвэр нь нэн ялангуяа хөгжиж буй орнуудын ам.доллараар илэрхийлэгдэх зээллэгийн хүүгийн зардлыг нэмэгдүүлж байна.
- 3. Хөгжиж буй орнуудаас хөрөнгийн гадагшлах урсгал ажиглагдаж байна.** Улс орнуудын нийт өрийн хэмжээ 164.0 их наяд ам.долларт хүрч, дэлхийн нийт ДНБ-ий 225.0 хувьд хүрсэн бөгөөд үүнтэй холбоотойгоор зээлийн хүүгийн хувь хэмжээ өсч байна. Энэ нь хөгжингүй орнуудаас илүүтэйгээр хөгжиж буй орнуудад дарамт үзүүлж, хөрөнгийн урсгал хөгжиж буй орнуудаас гарахад нөлөөлж байна.

Эдгээрийн үр дүнд ам.доллар голлох валютын эсрэг чангарахад нөлөөлсөн ба 2018 оны 1-р сарын 10-аас 2019 оны 1 сарын 10-ны хугацаанд БНХАУ-ын юань 3.7 хувь, ОХУ-ын рубль 18.5 хувь, Солонгосын вон 4.1 хувь, Энэтхэгийн рупи 10.7 хувь, Туркийн лир 43.7 хувь, Аргентины песо 98.3 хувиар тус тус суларсан үзүүлэлттэй байна.

Зураг 3. Ам.долларын эсрэг гадаад валютуудын ханшийн хөдөлгөөн, 2018 оны ЭХНЭЭС

Инфляци 2018 оны эцэст улсын хэмжээнд 8.1 хувьтай гарсан. Харин Улаанбаатар хотын инфляци 9.7 хувьтай гарсны 5.4 нэгж нь буюу талаас илүү нь улирлын шинж чанартай болон нийлүүлэлтийн шалтгаантай холбоотой байна. Тухайлбал, хатуу түлш буюу түлээ, нүүрсний үнийн өсөлт Улаанбаатар хотын инфляцийн 2.4 нэгж хувь, махны үнийн өсөлт 1.7 нэгж хувь, шатахууны үнийн өсөлт 1.3 нэгж хувийг бүрдүүлж байна.

Дэлхийн зах зээл дээрх газрын тосны үнэ 2018 оны 10 дугаар сараас буурч эхэлсэнтэй холбогдуулан нефтийн бүтээгдэхүүн импортлогч аж ахуй нэгжүүд шатахууны үнийг 2-3 удаа бууруулаад байна. Цаашид газрын тосны үнэ тогтвортой байх төлөвтэй байна.

САНГИЙН ЯАМ

-----oOo-----